

a l'extrem Sud, puix que d'aquí ha d'haver passat al murcià *pescar a la flucha* (Ga. Soriano). *Fluixer. Fluixejar*.

Fluixedat [1599, *AlcM*] o *fluixe(s)a* («quant me nou / tanta *fluxea*», JRoig, *Spill*, 5042), aquell sobretot Princ., l'altre val., i *fluixor* mall. *Fluixem*.

Afluixar [Eiximenis, *Terc*; JRoig, *Spill*]: «fills allestar / --- lo cos *afluxa*, / los pits engruxa, / la faç desfreça / ---» (v. 6019); «ROBES DE VESTIR --- tiretes de cuyro --- estrényer --- *afluxar*: laxare», OPou (*ThPu.*, 308). *Afluixar-se* de mall. i men. 'renunciat a' (BDLC XIV, 340); «C. --- tu te'n vas a córrer món, i jo qued aquí tota sola --- J. Per això tot sol m'*afluixaria* de tot, i romandria aquí, sols per no deixar-te», GCortès (*IdOr* VIII, 18); «SA MONJA PER FORÇA. --- —Ai, Déu, ahont som entrada, / a lloc que no'n puc sortir! / —Tu ja ho sabies, / com hi entrases, / --- / i aixís calla i *afluixa-te'n*», Camps Merc. (*Folk. Men.* I, 339). Familiarment 'amollar, cedir': «--- Companys, don Tomàs té raó, avui ens ha *afluixat* cinquanta andoles per al míting del Tívoli», Coromines (*Prometeu* IV, 78). *Afluixada*, *afluixadis*, *afluixador*, -dura, -ament, -ament, *afluixó*. *Refluixar*, *refluix*.

També s'han usat amb matís més o menys diferent *fluixejar* i *fluixar*, aquest en valencià del segle XV (Ausiàs March, Joanot Martorell, Francesc Alegre), i probablement en el següent passatge, no ben clar, de JRoig, que copio in extenso perquè té sentit més aviat discutible (no crec que sigui errada per *fuxí* pf. 1 de *fugir*), possiblement 'evitar, horroritzar-se de' (descriu un estat d'esperit títebejant entre afectes indignants, però oposats): «no pens en bega / —dix ab grans crits— / llet dels meus pits / --- / hajau recapte / de let estranya— / --- / fo-m regirat l'enteniment / pel moviment / estrordinari; / en poc temps, vari / torní, groc, roig; / mudar's lo goig, / tot, en enuig, / lo seny me fuig, / sobrevém ira, / amor me tira, / la ira-m cobra, / voler me sobra <em domina, supera>, / disputa-l seny, / natura-l streny, / rahó m'affronta: / *fluxí* tal honta, / puys conexia / bé com exia / lo seu gosar, / e tant rallar, / e parleria, / de grosseiria / de sentiment: / atreviment / pel parteratge, / de nou llenguatge / feya parlar: / volguí callar / e no respondre; / però, dispondre / la criatura / hagués pastura / al necessari, / pagant salari / a qui la cria» (v. 5162). Hi ha un *floixar*, rimant en -oxa, en el *Dicc. de Rims* de JMarc.

Fluixell 'peluix fi o plomissol d'ocell emprat per a coixins, etc.' [docs. de 1335 i 1409, *AlcM*]: «robes <efectes> que lo notxer en Jacme, que mort havia, <havia> en la nau: --- un coixí de *fluxell* ab cuberta, 11 s.», doc. de les Drassanes de Bna., a. 1416 (Moliné, *Consolat*, p. 356); «pres lo marit / --- si-l pols té flac / --- / no l'han per res, / e més que més / si les complau: / com fan l'esclau, / lo tracten, / manen: / axí l' deaban / com a capdell, / com en *fluxell* / desús li sehen», «lit més que marbre / dur, fret, banyat, / acompanyat / d'escorpions, / serps, escurçons, / no de *fluxell*!», JRoig (*Spill*, vv. 526, 8469); sembla ser derivat català de l'adj. *fluix*, per bé que del català vagi

passar d'hora al cast. *flojel* id. [*floxel*, inv. Toledo, 1273, i arag. 1497] i port. *frouxel*, la terminació dels quals revela catalanisme.

L'etimologia FLOSCELLUS, que proposà Cornu *Grun-driss* de Gröber I, § 137, diminutiu de FLOS 'flor', amb el sentit de 'el floret', no convenç semànticament, ni pel fet del catalanisme de la terminació, car en català és més natural pensar en un diminutiu de *fluix*, i és majorment improbable perquè es tractaria d'un mot sense altra descendència romànica coneguda; cf., en canvi, el tipus *FLŪXĪNA, derivat de FLUXUS, del qual provenen oc. *floixina* i fr. *flaine* 'funda de coixí', (REW 3393, FEW s. v., i, potser com a gallicisme, el port. *fronbu*); amb el mateix valor *flojuelo* a Àlaba i Rioja, variant que també va tenir un homòleg en català, si bé aquí sembla tractar-se d'una pasta de pa tendra, en docs. ross.: «de *fluxollo* et pane rosso», any 1267; «unum *floxol* --- *fluxol*», en un altre del mateix any; «que dit flaquer --- haja pastar tot breny que farà en pan *fluxol*», a. 1390 [*InvLC*] (possiblement sense cap valor és un val. *fluixol* = *fluixell*, puix que només figura en Escrig-Llombart, però no Escrig 1851).

¹ Això és el que ens suggereix el fet que hi ha en basc una forma *aluxu* «liger, débil», merament local, val a dir, del parlar guipuscoà d'Andoain, segons Azkue, uns 15 km al S. de Donostià; potser, doncs, supervivència moribunda d'un manlleu del llatí, més aviat que intrús del bearnès. — ² Migliorini, *VRom.* II, 268, observa que *bioscio* (Panzini) no pot fonèticament ser un duplicat de *floscio* «iberismo non antico». A Roma s'usa *froschio* 'afeminat' (*VRom.* I, 278, n. 1), però el fet que allà és un mot merament argòtic comprova que també és un castellanisme.

FLUM, cat. ant., del llatí FLŪMEN, -ĪNIS, 'riu'. □
1.ª doc.: orígens.

«Quan lo Diable vit que re d'això no faria N. S., portà-l in Mont Oliet, e-l pus alt mont qui és en la terra de *flum* Jordà, e mostrà-li tot lo món e tota la glòria del segle e dix-li ---», *Homilies*, f. 6r15; «cada dia decorrien ànimes a foc perdurable, en axí con los *flums*, qui no cessen de córrer a la mar», Lull (*Blanq.*, *NCl.* I, 225.7); «la misericòrdia de Déu és --- quan en los *flums* done aygua, en los arbres fruyta, en la terra blats ---», StVicentF (*Serm.* II, 117.14); «diu Cató que pus segur passa hom per hun petit riu, que per un gran e pregon *flum*», *Sentències Morals*, S. xv (*CoDo-ACA* XII, 196); «puje tot *flum* de Noguera amunt ---», en un doc. de 1519 sobre un litigi entre Bellera i Pallars, que vaig copiar del ms., a Rialb d'Assua el 1963.

En el període arcaic sobretot va tenir gran acceptació una variant de *flum*, la forma *flom*: «enaxí com *flom* d'aygua, que per custuma va enjús, e no fa mas decórrer en la mar», Lull (*Doctr. Pueril*, ed. 1907, p. 180); «lo *flom* de Lobregat», *Commemoracions* de P. Albert (*NCl.*, p. 180); també *flom* 'riu' en el *Consolat d. M.* (*NCl.* III, 141.25); en Bernat de So (veg. la cita en *sallir SALT*); «de la sua carn un *flom* exia